

Van dorpsjongen tot Europeaan

Colofon

ISBN: 978 90 8954 847 4

1e druk 2016

© 2016, Johan Wiersma

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel
of rechtstreeks bij de uitgeverij:

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving omslag en binnenwerk: Evelien Veenstra

Alle gebeurtenissen in dit boek zijn beschreven vanuit mijn eigen ervaring en
zoals ik ze heb beleefd.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Van dorpsjongen tot Europeaan

Johan Wiersma

Opgroeien in een landelijk dorpje

Hij loopt op blote voeten. In zijn hemdje en onderbroek. De natte broek en bloes heeft hij over de rechterarm gevouwen. De zon werpt zijn schaduw vooruit. Na enkele dagen regen is het aangenaam droog en warm geworden. Het is mei 1947. Het kleine jongetje houdt van de late lente, van de overgang van donker naar licht. Van korte naar lange avonden. Van bedompt en stoffig naar fris en luchtig. Van gevangen naar vrij. Hij voelt zich stoer, al is hij bij het slootjespringen met de grotere jongens in het water gevallen. Kletsnat is hij. Natuurlijk zeiden de anderen, die het toch al vervelend vonden om steeds maar weer dat kleine broertje en neefje op sleeptouw te nemen, dat hij maar snel naar huis moest gaan. Het deert hem niet, want hij heeft toch maar mooi met ze mee kunnen doen.

Halverwege de wandeling van Rinsma State naar Driesum merkt hij dat er een auto langzaam achter hem aan rijdt. Er is in die dagen nog niet veel verkeer, dus valt dit extra op. De automobilist volgt hem tot aan het hekje van zijn oma bij de naaischool, kijkt hoe hij naar binnen gaat en stapt dan uit.

“Ik zag opeens dat leuke kleine jongetje helemaal alleen in zijn onderbroekje lopen en heb maar even van afstand op hem gepast”, zegt de automobilist met een zware basstem.

Oma kijkt hem vragend aan.

“Ik durfde hem niet bij mij in de auto te nemen”, vervolgt de man. “Zo’n jongetje in zijn ondergoed ... Stel je voor dat iemand dat zou zien, wat zouden ze er wel niet van kunnen denken?”

Hij schudt oma de hand, draait zich om en loopt terug naar de auto.

Misschien heeft die man het wel goed bedoeld, maar het jongetje voelt een vreemd soort spanning in de lucht hangen ...

... Als ik terugkijk naar die jeugdijaren net na de oorlog, heb ik vooral mooie herinneringen. Het is heerlijk om op te groeien in een klein, landelijk dorp. Het was vertrouwd, iedereen kende elkaar bij voornaam. Abele en Maaike, Auke en Fetje, Klaas en Jel ... Vaak wist je als jongetje niet eens hun achternamen.

Mijn vader had een bodedienst op Leeuwarden (hij was ‘karrider’, zeiden sommige klanten) en een taxibedrijf. In mijn jonge jaren had ik daar nauwelijks belangstelling voor. Ik vond het veel leuker om naar oom Germ te gaan op het Heechhiem.

Oom Germ was boer, eentje van de oude stempel. Dat moest ook wel, want tractoren waren er in die tijd haast nog niet. Het Heechhiem was een prachtige, oude kop-halsrompboerderij. Aan drie zijden omringd door een slotgracht. De stenen wanden van de woonkamers waren geheel bedekt met mooie blauwe tegeltjes en er zaten mozaïeken op de schoorsteenmantel.

Maaïen werd gedaan met een maaimachine, getrokken door twee paarden en een maaibalk rechts van de machine. Dat was een hele kunst, want als het gras nat was, als het hard had geregend, ‘strûpte’ het onder de maaibalk en moesten de paarden terug. Mijn oom probeerde dan op de spaken van de ijzeren wielen de maaimachine zo’n vijftientig centimeter terug te krijgen, en dan opnieuw vooruit te gaan. Het getande maaimachines ging heen en weer. Soms vloekte hij een keertje, terwijl vloeken in het dorp allesbehalve gebruikelijk was.

Een maaimachine was al een noviteit voor die jaren, want het was nog niet zo heel lang geleden dat het maaïen met de zeis gebeurde. Grote groepen arbeiders trokken dan van boer tot boer om met de zeis, in slagorde-opstelling, stukken weiland te maaïen. Het waren de vroege ‘gastarbeiders’ uit die jaren. Ze werden ‘hannekemaaïers’ genoemd, kwamen vaak uit Duitsland en werden daarom ook wel ‘poepen’ genoemd. Ze zijn al bekend vanaf 1600. Dit duurde tot rond 1900. Je kunt ze vergelijken met de Oost-Europeanen die nu veelal door bedrijven in de bouw, tuinbouw en transport worden ingehuurd. Het was sober en hard werken voor weinig geld. Je zag de maaïers vaak aan de slootkant zitten met hamer en haarspit, om het snijvlak van de zeis te ‘harren’ (hameren) totdat het weer scherp was.

Al was hij eigenlijk veehouder, oom Germ had dus ook een perceel bouwland voor zijn boerderij. Dat was zijn hobby. Soms ploegde hij met een schaarploeg en twee paarden ervoor wel vijf lange dagen aan een stuk om het perceel goed te krijgen. Ik herinner me nog dat hij een keer graan verbouwde. Nadat alles was gemaaid en de schoven waren gedroogd, kwam er opeens een dorsmachine. Dat vond ik een heel spektakel. Een apparaat van wel vier delen die aan elkaar waren geplaatst en met loopriemen waren verbonden. Daarvoor werd een oude stoomtractor met een aandrijfpoelie geplaatst die met speciale riemen aan de dorsmachine werd verbonden. Ik vond het een prachtig schouwspel.

Melken ging in die tijd nog geheel met de hand en hoewel oom Germ een keiharde werker was, kon hij het toch niet alleen af. Hij had twee arbeiders in dienst.

Ik genoot vooral van de zomer. Als het gras was gemaaid en in een aantal dagen hooi was geworden. Dan trokken we eropuit met een hele ploeg. Iedereen die maar een beetje kon helpen, ging mee, want het hooi moest op tijd naar binnen. Het mocht absoluut niet nat worden, want daar kon je ‘hooibroei’ van krijgen.

Veel hulpmiddelen waren er nog niet. Je had hooguit een machine die het hooi opschudde. En een ‘swielmachine’, die, door paarden getrokken, het hooi later weer in lange banen op de akkers drapeerde. Dan kwam er ook een ‘bindstok’ aan te pas. Met twee lange touwen en weer twee paarden ervoor. Het hooi werd opgetrokken tot grote bulten. ‘Tymje’ noemden we dat in het Fries. Ik genoot ook van de door paarden getrokken boerenwagen met daarop een houten hooiwerk, dat voor de benodigde breedte moest zorgen. Met de hooivork werden de bundels los hooi op die wagens geschept.

Wij jongens mochten vaak op de wagens staan en het hooi verdelen, zodat het een mooie brede, maar toch vierkant ‘opgetaste’ wagen werd.

“Goed bezetten”, werd er steeds tegen ons gezegd, want het mocht niet zo zijn dat er tijdens het rijden een hoek hooi uit de wagen zou vallen.

Als de opgetaste wagen hoog genoeg was, kwam er een bindstok over het hooi heen en die werd met touwen voor en achter aan de hoeken van de wagen vastgesjord. Als de te overbruggen afstand groot was, moesten we soms vanaf ‘de Headollen’ komen. Dan

werden twee wagens, die door twee Friese paarden werden getrokken, achter elkaar gekoppeld. Wij mochten dan boven op de hooiwagens zitten terwijl mijn oom vakkundig de paarden mende en de wagens stuurde. Dat was soms echt een staaltje vakmanschap, want we moesten over enkele bruggen en de wagens waren niet ‘beremd’. Even snel tot stilstand komen was er niet bij. Boven op de brug werd halt gehouden. Dan was het goed kijken of de weg links en recht vrij was en dan hop, naar beneden. Twee mannen probeerden de wagens zo goed en zo kwaad als het ging af te remmen door met hun klompen over de weg te ‘schrappen’ en hun rug tegen de voorkant van de hooiwagen aan te duwen. Gelukkig was er in die tijd amper verkeer.

Bij de boerderij aangekomen moesten we van de wagens af, want anders konden ze niet onder de schuurdeuren door. Binnen werd alle hooi met de hooivork in de ‘golle’ geschept. Ook daar hielpen wij jongens graag bij. De kwaliteit van onze arbeid zal niet al te groot zijn geweest, we waren immers nog maar knulletjes, maar wat we deden, deden we met volle overgave.

Als de wagens leeg waren, speelden we nog wat in het vers geloste hooi. Soms mochten mijn vriendje en ik overnachten in de bedstee. Een geweldige belevenis. Heerlijk op een dikke matras van stro, lakens en veel dekens erop, de deurtjes van de bedstee op een kiertje. Slapen was na zo’n dag van hard werken geen enkel probleem.

We waren ook graag bij mijn oma in de naaischool. Tegenover de kerk. Daar waar die aardige meneer mij heen had gebracht, toen ik na het slootjespringen nat naar het dorp liep.

Mijn oma, Klaasje Boomsma, woonde alleen in het huis naast de naaischool. Ze was daar de naaischooljuffrouw, die de veelal boerenkinderen uit het dorp en de omgeving eromheen les gaf. De naaischool was opgezet door een aantal rijke boeren uit de omgeving en de kerk. Een naaischoolcommissie, bestaande uit drie vooraanstaande boerenvrouwen, had mijn oma aangenomen. Ze had toen een zware periode achter de rug. Ze was getrouwd geweest met Sijbren Toornstra en kwam uit Dokkum. Samen hadden ze drie kinderen gekregen: Johannes, Aukje (mijn moeder) en Meino.

Sijbren en mijn oma hadden een slagerij in Dokkum. Ze waren bij het opzetten daarvan financieel geholpen door de vader van Sijbren. Het was een tijd dat veel ondernemers het moeilijk hadden en na vele jaren ploeteren ging de slagerij van Sijbren Toornstra in Dokkum failliet. Hij bleef zitten met een grote schuld aan zijn vader, een jong gezin met drie kleine kinderen en bijna geen werk in de naburige omgeving.

Na veel rondvragen en zoeken kon Sijbren aan de slag bij een slager in Amsterdam. Die zocht dringend een goede, vakbekwame slager. En hij betaalde goed. Sijbren besloot deze baan aan te nemen en vertrok naar Amsterdam. Hoe vaak hij thuiskwam is mij niet bekend, maar dat zal met de toenmalige vervoersmiddelen zeker niet regelmatig zijn geweest. Ook de Afsluitdijk was toen nog niet gereed.

Zoals dat wel vaker gaat als een jonge, sterke, gezonde man in een grote stad alleen werkt terwijl vrouw en kinderen op grote afstand wonen, ging het mis met het huwelijk. Sijbren, die dagelijks samen met de mooie, jonge dochter van de baas in de slagerij aan het werk was, kreeg een verhouding met haar. En ze werd zwanger.

Thuis alleen maar schulden, een rijker leven met een jonge vrouw in de grote stad met zelfs het vooruitzicht van weer een eigen slagerij; Sijbren kwam bijna niet meer in Dokkum, stuurde steeds minder geld naar huis en wilde ten slotte scheiden.

Eerst het faillissement en daarna ook nog eens een scheiding waren in een kleine gemeenschap als Dokkum een schande voor de familie. Om voor haar kinderen de kost te verdienen, had oma de baan in de naaischool in Driesum aangenomen. Gelukkig werd ze daarbij goed geholpen door oom Wiebe en oom Klaas Toornstra uit Dokkum, de twee broers van Sijbren, die hellingbaas en brandstofhandelaar waren. (NB: de antieke helling is nog steeds een monument in Dokkum en bevindt zich tegenover het Admiraliteitsmuseum.)

Ik kreeg in die jonge jaren niet veel mee van de dagelijkse problemen. Volwassenen hielden die meestal voor zichzelf. Ik was meer bezig met het dagelijkse leven in ons dorp.

Ik ging als ik uit school kwam graag bij Abele-Maaïke koffie of thee drinken. Bovendien was ik weleens te vinden bij onze burens aan de linkerkant, bij Jan en Renske, die een kleine boerderij hadden met ook een grote hooimijt, waar ik met vriendjes en vriendinnetjes in mocht spelen.

Ik zal een aantal mensen uit het dorp aan u voorstellen. Driesum was een ring rond de kerk. Wij woonden op Voorweg nummer 1. Direct naast ons, aan de overkant van de singel, woonden bakker Johannes en Iebeltje van der Veen. Later kwam zoon Auke in de zaak en toen werd het Auke en Fetje. Daarnaast woonde Klaas Dantuma, de slager. Later werd dat Sikke en Griet. Ertegenover woonde op de hoek Willem Dijkstra de fietsmaker, met Jappie Dijkstra ook in de zaak. Zij hadden een groot huis.

Achter Dijkstra woonden een broer en een zuster, Janus Raap en Jaantje Raap. Janus en Jaantje hadden een groentekar, voortgetrokken door een ‘kerre’ (een klein paardje). Jaantje reed de hele omgeving af met groenten. Ook kon je bij haar thuis in de schuur groenten kopen. Ik weet nog dat de kerre opeens wat nukkig was. Jaantje gaf hem een klap bij het op stal zetten, maar de kerre beet haar in haar wang. Het bloed spoot alle kanten uit en er moesten veel hechtingen aan te pas komen.

Daar weer naast woonde Roel Raap, de melkboer. Ook die had een paard en wagen en reed dagelijks zijn route met verse producten. Koelkasten waren er in die tijd nog niet. Er stonden altijd vier grote melkkannen achter op de wagen. Met melk, karnemelk, ‘sûpenbrij’ (gortepap) en nog een met pap. Die kon je dan per liter kopen. Wij liepen met een pannetje naar de melkwagen. Daar schepte de melkboer met een ‘mingel’ (litermaat) de ‘sûpenbrij’ in. Meestal bleef er een dikke laag achter in de mingel. Dan kreeg je vaak nog een extra schepje om dit verlies te compenseren. Soms mochten we kijken als hij na een rit alle voorraadbussen schoon schrobde in zijn spoelhof.

Zoon Roel Raap begon later een veevoederhandel in een nieuw gebouwde loods achter de melkhandel. Voor ons als jongeren was het geweldig om te zien hoe de chauffeurs de grote Kromhout-truck van Gosliga uit Giekerk daar met truck en aanhangwagen achteruit op het smalle erf konden steken om de lading zakken meel te kunnen lossen. Een waar stukje stuurmanskunst.

Weer daartegenover zat Jacob Kobus, de brandstofhandelaar. Mijn broer Doede was vaak bij zijn zoon Bjinse om aan oude brommers en later aan auto's te sleutelen. Schuin tegenover Kobus woonde Sipke van der Meulen, die ook een melkzaak had en ook dagelijks met paard en wagen door een ander deel van het dorp reed.

Iets verder links op de hoek van een reedje zat de schoenmakerij van Jaring en Bouk. In de bocht was de pastorie van de Artikel 31-kerk, de kerk zelf stond in

Wouterswoude. Naast de pastorie was de timmerwerkplaats van Jacob Oales van der Meulen en zoon Mient. Zij verbouwden veel aan boerderijen en hadden ook ons nieuwe huis gebouwd. Daarnaast zat Piet Smits, de schilder. Hij kreeg de bijnaam Piet ‘Waterlak’, omdat hij een paar keer bij een opdracht had doorgeschilderd terwijl het was begonnen te regenen.

Ertegenover zat de bakkerij van voorheen Tabe de Vries, maar in mijn tijd Jaap en Aal de Vries. Naast de bakkerij was de galanteriewinkel van Wietse en Anne Bieringa. Wietse was al jaren buschauffeur bij de NOF. Anne runde de winkel. Hun dochter was Griet Wiersma, de zangeres. Naast de winkel was de smederij van Jan Smid (Posthuma). De achterkant was aan een reedje, dat veel later de Nieuweweg zou worden. Jan Smid met als knecht Oene Kobus, onze overbuurman, ontwikkelde veel nieuwe dingen. Hij maakte ploegen, sierhekken, machines, en later kooiwielen en voorlaadapparatuur voor tractoren. Nieuwe technische ontwikkelingen waren voor hem een uitdaging.

Aan de overkant had je de klompmakerij van Eelke Scherjon, voor ons een ware attractie. Vaak stonden we met onze kleine neusjes boven op het mooie handwerk. Eens per maand kwam een vrachtauto met iepenbomen voorbij. De truck manoeuvreerde dan tussen het huis en het hok door, om de bomen achter het huis te lossen. Daarvoor werd een kraanmast gebruikt, die eruitzag als de mast van een skûtsje, met een schuine mast op een bodemplaat en daartussen staalkabels die naar een handbediende winch liepen. De bomen werden opgetakeld en naar de bult met bomen gedraaid en neergelegd. Later werden ze dan één voor één met een ‘mallejan’ naar de zagerij vervoerd, waar ze in blokken werden gezaagd. Die blokken, ter grootte van een ruwe klomp, werden aansluitend in de werkplaats gedroogd, bewerkt met beitels, klievers, uitholbeitels etc., totdat er een mooie klomp ontstond.

De klompen werden met de hand geschilderd en daarna vaak naar wens van de klant gedecoreerd. Bijna het hele dorp had er wel een paar. Veel later werd een machine aangeschaft die klompen naar een vooraf gemaakt model kon uithollen. Na een aantal jaren kwam zoon Hannes (Johannes) in de zaak, maar die verhuisde enige tijd later naar een ruimere locatie in Noordbergum. Veel noorderlingen noemden hun klompen eerbiedig ‘mijn scherjontjes’. Een erenaam.

Schuin tegenover Scherjon was het gebouw van de kerk, dat tevens diende als bewaarschool. Bij mooi weer speelden we in de zandbak of op de grote blauwstenen stoep die voor het hele huis liep. Op andere momenten waren we binnen bij juffrouw Yme en deden spelletjes of ezeltje-prik. Versjes leren en zingen waren mijn favoriete lessen.

Na Scherjon kwamen enkele huizen met daartussen De Steeg, waar aan het eind de Boaz-bank stond. Ook woonde in die steeg schilder Pieter Jelles de Zwart. Weer vooraan was het huis van kleuterjuf Yme (Reitsma), op de hoek de bakkerij van Auke en Griet (Hoekstra). Ertegenover, al aan de Van Sytzamaweg, was de zaak van schilder Cornelis Loonstra. Links van hem de smederij van Bieringa, die paarden besloeg, in machines handelde en deze repareerde, een fietsenzaak had en een benzinepomp van Fina.

Op de hoek bij Bieringa, onder de lantaarnpaal, verzamelde zich op zondagavond een groepje mannen en werd er over van alles en nog wat gediscussieerd. Het was een soort van ‘leugenbank’, alleen was er geen bank.

Het was een langdurende en oude gewoonte van een deel der mannen uit het dorp. Begrijpelijk, want veel vertier of televisie was er toen nog niet.

Naast de smid zat de Enkabe-winkel van Jaring en Sjouk, waar de meeste dorpsbewoners hun dagelijkse boodschappen deden. Daarnaast, en recht tegenover de kerk, was de naaischool van mijn oma en daartegenover het café van Sietse Swart (Sietse en Trien). Wij mochten van onze ouders nooit in het café komen. Dat was alleen voor hele slechte mensen, zo werd ons voorgehouden. Er werd gekaart en soms gevloekt. Dat waren slechte invloeden. We hebben het lang volgehouden en zijn bijna nooit in het café geweest.

Sietse was een aardige man, maar hij was zelf een goede klant van zijn café en regelmatig aangeschoten. Hij was wel actief, heeft nog een hele tijd een nertsenfokkerij geëxploiteerd achter zijn café. Dat werd hem niet altijd in dank afgenomen. Bij een ongunstige wind kon je de indringende geur vaak in het hele dorp ruiken. En op zondagen soms tot in de kerk. Later maakte Sietse deel uit van het project 'Molcat'. Een dorpsgenoot had een geweldige uitvinding gedaan: de mollenklem. Die werd volop afgenomen en wordt zelfs nog steeds verkocht.

Naast het café zat de kapperszaak van Sipke Damstra, waar de meeste dorpsgenoten hun haren lieten knippen en de ouderen zich nog nat lieten scheren. Zoon Wiebe zat later bij mij op de ulo. Dan kwam het bedrijf van Sietse van der Wiel, Sietse 'Weinmakker' (wagenmaker) genoemd. Hij was houtbewerker en maakte complete boerenwagens van hout. Hij was ook postkantoorhouder. Later zouden zijn aangetrouwde schoonzoon Teake Damstra en dochter Anne het bedrijf overnemen en werd begonnen met een zaak in verkoop van elektrische materialen, reparatie en aanleg van elektriciteit. Dat bedrijf is ten slotte uitgegroeid tot de Koninklijke Damstra-groep.

Op de hoek tegenover Damstra zat smederij Van der Maat. Van der Maat was ook specialist in het beslaan van paarden, het maken en repareren van alle soorten landbouwwerktuigen en hij verkocht en repareerde fietsen. Even verderop zat Klaas Dantuma, de veevoederhandelaar, ook een klant van mijn vader voor vervoer. Zoon Jan zat bij mij op school en ook later op de ulo. Daartegenover was de openbare lagere school, waar naast basisonderwijs in de avond ook een lokaal werd verhuurd aan muziekvereniging Excelsior en zangkoor Sursum Corda. Mijn broer was lid van het muziekkorps en mijn moeder van het zangkoor.

In het midden van het dorp was er nog het kleine thuiswinkeltje van Wiebe-Anne. Toen 'de nieuwe weg' was aangelegd, bouwden Weeltje en Lies daar een nieuw huis. Hij voerde een melkriet uit op de zuivelfabriek van Ee. Hij reed met een tractor en twee melkwagens en zwaaide vakkundig iedere dag opnieuw de vele melkbussen op zijn wagens. Iets later werd door Boersma een brandstoffenloods gebouwd aan die 'nieuwe weg'.

Hiermee heb je het 'zakelijke' rondje door het dorp van mijn jeugd gehad. Inderdaad: opvallend veel ondernemers voor zo'n kleine gemeenschap. Drie bakkers, twee slaggers, drie winkeliers, drie brandstofhandelaren, twee veevoederhandelaren, drie fietsenmakers en drie smeden. En dan kwamen er ook nog eens wekelijks de melkboeren, groenteboeren en de petrolieman, met zijn ronde tweehonderdlitervat op twee wielen, voorbij. Die laatste had in mijn hele vroege jeugd zelfs twee honden als trekdieren.

Als je er nu, bijna zeventig jaar later, terugkomt, zie je dat er van al deze actieve bedrijvigheid heel weinig is overgebleven.

Als ik in mijn herinneringen graaf, zie ik elektriciteitsdraden die langs houten palen boven de grond lopen. Huizen met regenwaterbakken en een pomp op het aanrecht,

want er was geen leidingwater. Ook wij hadden zo'n regenwaterbak met een putdeksel en een glimmende zilverkleurige pomp boven het stenen aanrecht. Mijn ouders maakten ons vroeger een beetje bang door te zeggen dat je het putdeksel niet open mocht doen, want er zat een 'mûdhûn' in. Wij maar denken dat dit een of ander gevaarlijk beest was. Later leerde ik dat het een vis was die de wanden van de put schoonhield.

Het duurde nog lang voordat we in ons dorp echt leidingwater kregen. Ik herinner me nog de aanleg van de Eternit-buizen door het hele dorp en langs de hoofdwegen. Ook hadden we een 'húske', een wc met een houten bovenplank en een gat met een deksel erop. Daaronder zat al een soort van septic tank, omdat het huis nog maar recentelijk was gebouwd. Nadat de waterleiding was aangelegd, maakte het 'húske' plaats voor een toilet. En het aangrenzende kolenhokje werd omgebouwd tot een echte douchecel.

We stookten een allesbrander in de kamer en er was een mooie haard in de voorkamer. Meestal waren de schuifdeuren dicht en leefden we in de achterkamer. Het was altijd een punt van discussie wie er aan de beurt was om een kit met kolen uit het kolenhok in de garage te gaan halen.

Er waren uiteraard ook nog maar heel weinig personenauto's in het dorp. Mijn vader had een Ford als taxi voor de omgeving. Hendrik Dijkstra van de Boaz-bank had ook een auto. Hij moest zich alleen laten rijden door zijn vrouw Hiltje, die een rijbewijs bezat. Hun auto was een Citroën. Zwart met mooie ronde spatborden. Ook Eelke Sytzes (van der Veen) had een prachtige, zwart glimmende Citroën.

Ik ging op zondagochtend heel vaak naar Eelke Sytzes en dochter Lies, die, nadat zij de boerderij hadden verlaten en waren gaan rentenieren, recht tegenover ons woonden. Lies woonde daar met haar vader, was niet getrouwd en wij hadden altijd een hele speciale band. Het was ook het eerste huis in Driesum dat televisie kreeg. Op woensdagmiddagen mochten we vaak met een select groepje jongeren televisie kijken. De televisie was een ware innovatie, bijna een wereldwonder.

Daarvoor hadden we op zaterdagavonden vaak spelletjes gedaan of geluisterd naar de radio. Het was altijd een speciaal moment wanneer we met het hele gezin luisterden naar de hoorspelen van 'Sprong in het heelal'. Of naar 'De bonte dinsdagavondtrein'. Bij Lies ging ik daarna iedere zondagmorgen koffiedrinken en keken we naar de tv-uitzending van mr. G.B.J. Hiltermann. Ik luisterde dan als jonge wijsneus aandachtig mee.

Ook brachten we na schooltijd veel tijd door in het bos achter landgoed Rinsma State. Het was toen een bejaardenhuis en later zou het het gemeentehuis worden van de gemeente Dantumadeel. Maar voorheen resideerden op Rinsma State de baronnen van Sytzama, telgen uit een roemrucht geslacht van militairen, diplomaten en bestuurders. Het bos kende geheime paadjes, heuvels en een aantal prieeltjes, waar wij dan als jeugd wijs zaten te praten.

Op pinkstermaandag was het ieder jaar feest op het grote weiland in het bos van Rinsma State. Meestal werden er muziekconcoursen gehouden in een grote podiumtent, waarbij werd gestreden om de eerste prijs. We noemden het vaak 'broekjesfeest', omdat het vaak mooi en zonnig weer was en aan de randen van het bos weleens de liefde werd bedreven. 's Avonds traden er artiesten op. Wat mij vooral is bijgebleven, waren de optredens van Tetman en Jaring de Vries met hun vrouwen en ensemble, met de klucht 'De tiid hâldt gjin skoft'. Later werden ze aangevuld met Rients Gratama.

Vaak wilde ik na schooltijd met mijn broer Doede mee, maar die vond het niet altijd leuk om op zijn kleinere broertje te passen. Op een keer, toen hij met de grotere jongens weg wilde, liep ik achter hem aan. “Ik wil niet dat jij vandaag meegaat”, bitste hij. Maar ik pakte mijn oude damesfiets en wilde gewoon achter hem aan rijden. Buiten het hekje stopte hij en wees mij terug. Ik bleef eigenwijs en was vastbesloten met hem mee te gaan. Uiteindelijk pakte hij een kiezelsteen van ons grindpad en gooide die naar me toe. Dat moest mij ervan overtuigen dat ik echt niet mee mocht.

Hij zal het niet zo hebben bedoeld, maar die kiezelsteen kwam precies op het neusbotje tussen mijn ogen terecht en ik reed pardoes met mijn fiets tegen de hekpaaltjes aan. Het stuur brak af, ik knalde voorover en er stroomde bloed uit mijn voorhoofd. Mijn broer schrok. Ik moest naar dokter Brand in Damwoude, die zeven hechtingen aanbracht. Mijn broer kreeg huisarrest. Ik heb nog geruime tijd in Driesum rondgereden met een kleine damesfiets met een stuur waar aan één kant een stuk was afgebroken.

We waren ook een van de weinigen in het dorp die telefoon hadden. Het nummer was 217. Omdat mijn vader een dienstverlenende functie had in de omgeving, kwamen er veel mensen even bij ons bellen. Vaak kwamen er jongeren met een briefje van de oude vrouw Bontje. Die woonde op de Sokkenreed, in een piepklein, oud ‘wâldhúske’. Op dat briefje stond meestal: “Dokter Brand bellen.” En: “O zo’n pijn.” En er zat een dubbeltje voor het telefoongesprek bij.

Verder werd er veel gebruikgemaakt van de telefoon in het kleine postkantoor van Sietse ‘Weinmakker’ van der Wiel, die naast zijn taak als wagen- en wielenmaker het postkantoor beheerde. Het postkantoor had een spilfunctie in het dorp. Via de telefoon werden er verbindingen gelegd, je kon er een telegram versturen, je haalde er je geld van de postbankrekening en betaalde er via stortingsbewijzen je gekochte goederen, je huur en je belastingen.

We hadden dus ook een eigen bank in Driesum, de Boaz-bank. Opgericht door een aantal middenstanders en boeren in de regio. Ik had daar een spaarbankboekje. Als ik weer een bedragje had gespaard, mocht de spaarpot open en ging ik parmantig naar het woonhuis annex kantoor van de bank. Directeur Hendrik Dijkstra nam het bedrag dan in ontvangst en schreef netjes het gespaarde geld in het spaarbankboekje.

Mijn vader moest Hendrik Dijkstra vaak op vrijdagavonden met de taxi uit Groningen halen. Hij was daar dan door zijn vrouw heen gebracht met de Citroën. Hij deed er belangrijke zaken met handelaren, bracht daar geld van de bank onder en bracht een bezoek aan zijn accountant, terwijl zijn vrouw winkelde. Zij wilde echter niet wachten totdat hij, vaak laat in de avond, vanuit de herensociëteit, enigszins aangeschoten, terug naar zijn dorp wilde. Daarvoor werd mijn vader met de taxi gebeld.

Ook moest hij weleens worden afgehaald op de hoek van een bepaalde wijk waarvan het bekend was dat er dames van plezier waren. Mijn vader mocht aan niemand vertellen waar hij vandaan kwam en in welke staat. Veel later was er een grote fraudezaak bij deze Boaz-bank, die heeft geleid tot het einde van de bank en een gevangenisstraf van zijn directeur.

Ik kan wel zeggen dat ik een leuke, vrije en liefdevolle jeugd heb gehad. In een dorp dat door kindergen heel groot, erg mooi, veilig en spannend was. Je kende iedereen bij voor- naam, kwam bij iedereen over de vloer. Het was een onbezorgde, prettige tijd.

Vader, moeder, broer Doede en Jopie (Johannes).

Doede met Jopie (Johannes) op schoot, na de doopdienst.

Trouwdag ouders op voorgrond Yt. Zittend: Oma Klaaske Boomsma, Sjoerd, Aukje, oarremem Elske Wiersma Visser. Staand: Meent Sjoerds, Sjoerd Meents, Ytje, Jelske, oudtante, oarreheit Doede Wiersma, Oom Wiebe Toornstra en vrouw Gjetsje, oudtante.

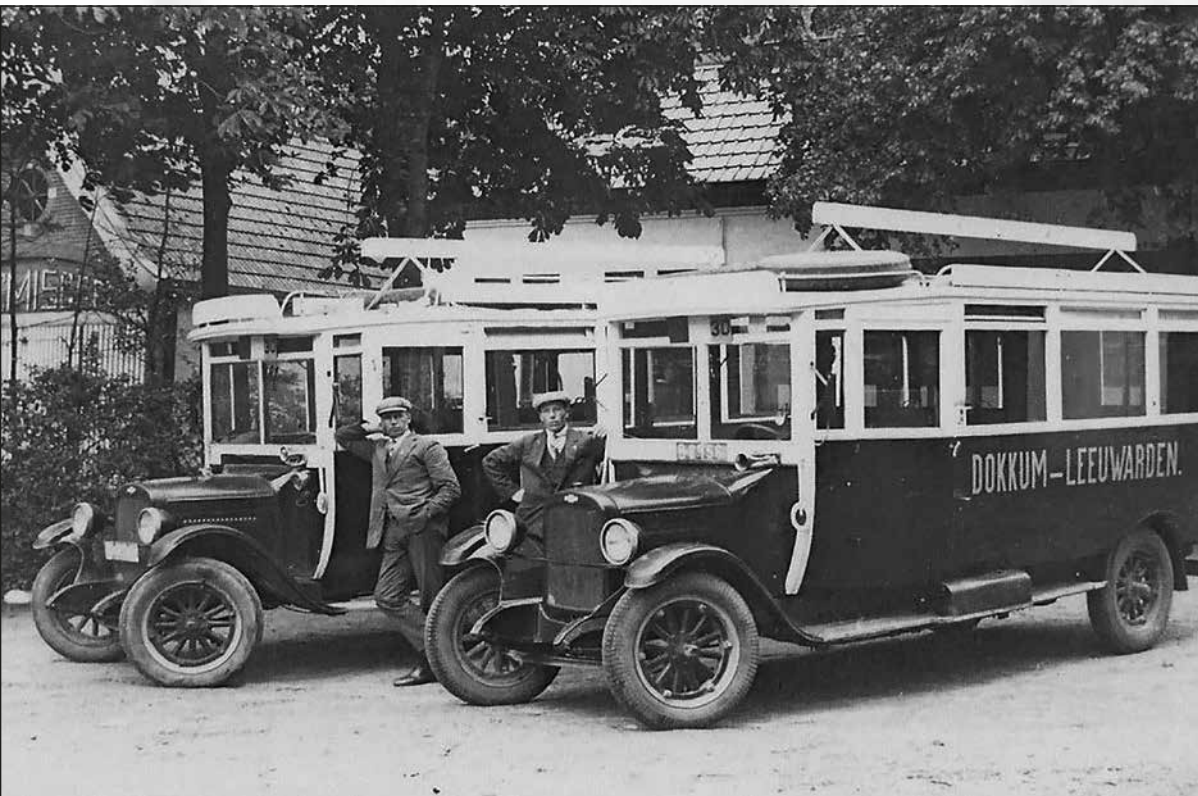

De helling van Wiebe Toornstra 1947

1e is Klaas Toornstra 5e Wiebe Toornstra 3e Getse vrouw van Wiebe

Vroege bussen rond 1930-35. Mijn vader werkte daar als buschauffeur.

Jouke de Vries karrider van Driesum op Dokkum.

Verhuiswagen rond 1925.

Vervoer per trekschuit-platbodem in de Strobosser trekvaart onder Driesum, getrokken door twee personen.

Stoomboot "Dokkumerwâlden" van Willem Feenstra, Sjoerd Wiersma kocht de rechten van deze dienst op Leeuwarden.

De eerste Bodewagen van Sjoerd Wiersma was een Ford, gelijk aan de wagen op de foto.

De Naaischool te Driesum. Links Aukje, midden oma Klaasje, rechts tante Meino.

Geboortekaartje

*Spelen bij oom Germ.
Doede.(S), Doede (G),
Jopie (Johan)*

*Johan met damesfiets
waarvan de helft van het
stuur was afgebroken
na een ongeluk met een
betonpaal van het hek.*

*Meubeltapissière door paarden getrokken, deze werden
over lange afstanden per trein vervoerd.*

Rentenier woning oarreheit en oarremem.

